

СУЧАСНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Анотація. У статті досліджено перспективи розвитку цифрової економіки у світі та в Україні та запропоновано окремі підходи, що мають забезпечити правове регулювання ключових напрямів розвитку цифрової економіки.

Ключові слова: інноваційна діяльність; цифрова економіка; інформаційно-комунікативні технології; право; бізнес.

MODERN DIRECTIONS OF DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT

Abstract: The article examines the prospects for the development of the digital economy in the world and in Ukraine and proposes individual approaches that should ensure legal regulation of the key areas of development of the digital economy.

Keywords: innovative activity; digital economy; information and communication technologies; law; business.

Швидкі зміни в технологічному розвитку світу дозволили впровадити інноваційні можливості інформаційно-комунікативних технологій практично в усі сфери життєдіяльності. Зазначені процеси не могли не відобразитися і в економічному просторі. Поступове формування цифрової економіки визначило потреби виокремлення необхідних підходів до розподілу доходів, розміщення продуктивних сил, надання послуг, впорядкування нових бізнес-моделей та оволодіння необхідними сучасними навичками. Зазначена проблематика вимагає модернізації нормативно-правової бази, захисту споживачів цифрової продукції, посилення можливостей державного управління у сфері цифрової економіки, реалізація функцій безпеки у інформаційному просторі.

Розвиток цифрової економіки відбувається досить інтенсивно, враховуючи її можливості щодо збирання, використання й аналізу величезних обсягів цифрових даних практично у всіх сферах діяльності. Зазначені цифрові дані збираються на основі аналізу «цифрових слідів», які залишаються на різних цифрових платформах в результаті активності фізичних осіб, соціальних груп або підприємств. Обсяг глобального трафіку на основі Інтернет-протоколу, який дозволяє отримати приблизне уявлення про масштаби потоків даних, виріс з приблизно 100 гігабайт у день в 1992 році до більш ніж 45 тис. гігабайт в секунду в 2017 році. І це при тому, що зараз економіка, заснована на даних, знаходиться лише на початковому етапі свого розвитку; згідно з прогнозами, до 2022 року обсяг глобального IP-трафіку досягне понад 150 тис. гігабайт в секунду в результаті появи все більшого числа нових користувачів в Інтернет-мережі та розширення Інтернету речей. Залежно від використовуваного визначення розмір цифрової економіки становить, за оцінками, від 4,5% до 15,5% світового ВВП. Майже 40% доданої вартості, створюваної в світовому секторі інформаційно-комунікаційних технологій, припадають на Сполучені Штати і Китай [1].

Цифрова економіка стала логічним продовженням поступового проникнення інформаційних технологій, великих даних, хмарних технологій у соціальну тканину суспільства. Знання та інформація дозволили створити сучасну форму соціально-економічного розвитку, яка оптимізує структуру економіки та підвищує продуктивність праці. Штучний інтелект, доповнена реальність, технологія блокчейн, бездротова передача енергії, 3Д-друк та ін. змінили старі технології досліджень, виробництва та надання послуг.

Основу цифрової трансформації становить технологічний аспект, набори даних, та бізнес-моделі як рушійні сили, що лежать в основі зазначеної трансформації, і спираються на аналіз тенденцій цифрової трансформації у багатьох різних сферах політики. Структура включає взаємопов'язані виміри політики: доступ; використання; інноваційність; робочі місця; соціальне процвітання; довіру; відкритість ринку. Використання переваг та вирішення проблем цифрової трансформації вимагає координації в усіх сферах політики, що передбачає розгляд питань (наприклад, навичок та цифрового уряду), які дотичні до інших аспектів структурної політики [2].

Нова фаза промислової революції, в основі якої знаходиться інтенсивне використання інформаційно-комунікаційних зв'язків, віддалених з'єднань, засобів обробки та зберігання інформації, потребує забезпечення державою чіткого бачення загроз та скоординованих дій щодо реалізації функцій безпеки [3]. Розвиток галузей інформаційних та телекомунікаційних технологій, що відіграють значну роль у рівні економічного розвитку країн, дозволяє посилити конкурентоспроможність держави на глобальному світовому ринку. Використання цифрових технологій для реалізації товарів і послуг, надання державних послуг, освіти громадян продукує отримання зростання національного добробуту, матеріальних благ для всього суспільства, ефективну систему публічного управління.

Можна узагальнено розглядати цифрову економіку як систему соціально-економічних відносин, яка заснована на застосуванні масштабного кількості даних, що генеруються і переробляються в різних інформаційних системах, за допомогою новітніх математичних методів і моделей переробки даних, і спрямовану, з метою отримання прибутку, на створення нових виробництв, платформ, моделей управління, нових ринків і нових споживачів. Варто зазначити, що цифрова економіка охоплює всі аспекти виробничо-господарської діяльності: виробництво, менеджмент, маркетинг, фінанси, зовнішні канали зв'язку, і націлена на підвищення ефективності та конкурентоспроможності бізнесу та економіки в цілому [4]. В цифровій економіці відбувається господарська діяльність людей, особливістю якої є вплив людини як суб'єкта виробництва не на предмети праці та засоби праці, а на системи управління засобами праці. Цифровий сектор економіки передбачає виробництва, в яких людина впливає на системи управління засобами праці, розробка та проектування нових систем управління засобами виробництва. Відповідно, цифровий сектор економіки базується в своїй цільовій діяльності на цифрових та евристичних моделях результату економічної діяльності [5].

Виходячи з досить динамічного розвитку сфери цифрової економіки, особливо важливим є формування правових підходів щодо використання альтернативних грошових засобів (криптовалюта), використання масивів даних (Big Data) з урахуванням інтересів та прав власників на зазначені дані, захист від несанкціонованого проникнення в банківські операції та до клієнтської інформації, маніпуляції з персональними даними, вплив через віртуальний простір та ін. Враховуючи не сформованість в Україні цілісної системи цифрової економіки, дієвих моделей кібербезпеки, завданнями держави в короткостроковій перспективі стає забезпечення цифрової обізнаності споживачів інформаційних послуг; створення сучасної законодавчої бази, що здатна регулювати питання функціонування цифрової економіки; прискорення формування дієвого електронного урядування; створення відповідної цифрової інфраструктури; забезпечення підготовки фахівців щодо різних напрямів цифрової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Digital Economy Report 2019. Value Creation and Capture: Implications for Developing Countries. UNCTAD, 2019. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/der2019_en.pdf.
2. Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives. OECD Publishing. Paris, 2019. URL : <https://dx.doi.org/10.1787/9789264312012-en>.
3. Kruhlov V., Latynin M., Horban A., Petrov A. Public-private partnership in cybersecurity. CEUR Workshop Proceedings, 2020. № 2654. P. 619-628. URL : <http://ceur-ws.org/Vol-2654/paper48.pdf>.
4. Камнева В. В. Цифровая экономика, цифровизация и цифровая трансформация. Скиф. Вопросы студенческой науки. 2020. №. 2 (42). С. 377-381.
5. Белоусов Ю. В., Тимофеева О. И. Методология определения цифровой экономики. Мир новой экономики. 2019. №. 4. С. 79-89.

Круглов Віталій Вікторович, доктор наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Харківський національний університет будівництва та архітектури, Харків, e-mail: virt197@gmail.com

Kruhlov Vitalii V. – doctor of sciences in Public Administration, Associate Professor of Management and Public Administration Department, Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture, Kharkiv, e-mail: virt197@gmail.com